

Dacă Festivalul își are întemeiată existența și continuitatea, dacă în structura sa această manifestare a fost riguros alcătuită, neexplicată și nejustificată rămîne absența dezolantă a publicului din sălile de spectacol. Nici măcar convenționala aducere a unor elevi nu a mai fost realizată în mod consecvent.

Oricît ar fi de adevărat faptul că însăși participarea la actul teatral poate fi considerată un act de cultură, de răspindire a culturii, actorii amatori trebuie să joace în fața unor spectatori.

Nu e admisibil ca, într-o sală de cîteva sute de locuri, singurii beneficiari ai

eforturilor altor actori amatori cîți se perindă pe scindura scenei să fie doar... membrii juriului.

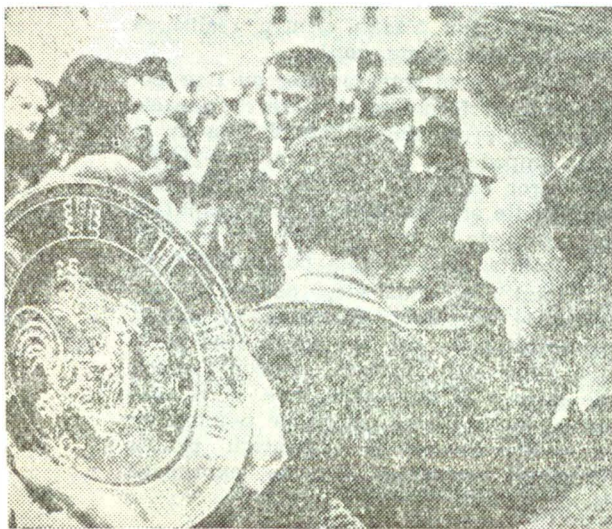
Este singurul reproș — singurul dar foarte important — pe care-l aducem acestui festival.

Sîntem convinși că, îndeplinită fiind și această condiție fundamentală a existenței actului teatral, manifestarea de la Tîrgoviște își va realiza menirea sa educativ-politică la nivelul pe care-l presupune.

Paul Cornel CHITIC

Cibinium...

...s-a născut cu 15 ani în urmă. Din gîndul bun de a păstra Sibiului — frumosul oraș de pe malul riului Cîbîn — pentru decenii și veacuri, strălucirea. Și nu numai strălucirea cerului și a verdelui dăruit de pădurile din preajmă. Strălucirea faimei de oraș al culturii și artelor. Oraș-muzeu, oraș al poeziei și al muzicii... Orașul lui Nicolaus Olahus-valahul, ajuns jude de Orăștie, primat și regent al Ungariei, prieten cu Erasmus din Rotterdam... Orașul lui Phillipus Pictor, realizatorul primei tipărituri în slovă românească. Orașul lui Laurentius Topeltinus, cel care — după scrisa lui Miron Costin — a cunoscut „descălecatul dentăi a țării noastre“.

Intrat în tradiție, în conștiința oamenilor, de parcă ar ființa de mult mai mult timp, festivalul cultural-artistic „Cibinium“ se desfășoară în luna lui septembrie. Atunci, o săptămînă întreagă, orașul și împrejurimile se transformă într-o imensă scenă de spectacol.

Gong de deschidere: revărsarea pe străzi a fanfarelor sătești din Turnișor, Cristian și Șura Mare. Tineri și vîrstnici, strașnic de arătoși, mărșăluiesc cu importanță, conștienți de rolul lor... Și zbucnirea alămurilor, strigătul trimbițelor, chemarea cornului umplu tot cuprinsul. Urmează, de aproape, alaiul celor de-o șchioapă... Și chiar al oamenilor în toată firea, care-și fac drum spre tirgul olariilor... În orașul care a deținut cîndva (secolele XVII—XIX) recordul absolut al celor 600 de olari „legitimați“, se adună azi reprezentanți ai acestor bresle din toate regiunile țării... Mulțimea se înghesuie, dă asalt în parcul cu flori de lut și argilă... Fiecare ar vrea să ia totul. Cu amîndouă mîinile. Dar, de fapt, nu știe ce să ia mai întîi... Talerele și străchinile în nervuri fine ca pinza de păianjen, alc „clanului“ Ogrezeanu (Horezu)? Ulcioarele verde-închis ale lui Dumitru Șchiopu din Vlădești? Castroanele de ceramică albă din Bihor? Cahlele și sfeșnicele familiei Colibaba (Rădăuți)? Ocarinele de pămînt ars sau păsărelele smălțuite și cîntătoare din Balș? Sau minunile de ulcele, de farfurii, de căni încondeiate — adevărate minuni ale lumii — de la Oboga, Marginea, Hălmăgel... Greu te smulgi de lîngă ele!... Dar te smulgi, totuși, purtat de virtutul altui convoi... Care te duce spre altă scenă. Pe bulevardul central, parada portului popular... Toate județele sînt reprezentate... Și frumoși înăi sînt feciorii cu pene de pîn la pălării! Mîndre și distinse, sibiencele, în straiete

lor în negru și alb !... Ce eleganță, ce grație arborează codanele săsoaice din Șura Mare și partenerii lor !

Și nu-ți dai seama cînd și cum, prins de freacă mulțimii, te trezești agățat pe scările autobuzului 5, care gonește spre Dumbrava... Străbați muzeul în aer liber al atelierelor meșteșugărești. Decor de teatru unic. Te oprești în dreptul morilor... Arătări fantastice, uriașe ființe vii, te trimit la lumea unui cavalier bizar ce cutreiera pămîntul, spre a face dreptate... Peste drum, un lac. Iar peste lac, e aruncată o punte... Aici se vor întrec, în cîntec și joc, reprezentanții tuturor județelor... Dansurile cu temă — „Suitul oilor la munte” (Ansamblul folcloric din Mirșa), „Nedeea” (Ansamblul din Novaci-Gorj), „Iarba vîntului” (grupul „Pădureanca” din Dăbica-Hunedoara) — se desfășoară, alternînd cu vechi hore și sirbe sau prețioase programe corale... O impresie deosebită au lăsat perfecțiunea execuției la dansatorii din Șura Mare, forța răscolitoare a corului de bărbai din comuna Boșoara (Vilcea) și torrentul nestăvilît al Călușarilor din Rășinari... Un grup foarte numeros, format din feciori între 3 și 20 de ani. Instructorul și conducătorul jocului este brutarul Petru Cănean, de 41 de ani, om mărunt și firav la înfățișare, cu obraz brăzdă, dar care sare cu sprinteneală de bălețandru și dansează cu o măiestrie greu de egalat.

Pe inserate, muzeul Brukenenthal își deschide porțile. Și în sala barocă și în Casa albastră, Concerte de muzică de cameră pot fi audiate în acest sanctuar al artelor... Și, în același răstimp, teatrele — cel cu actori și cel cu păpuși — își prezintă premierele, atît în sală, cit și în aer liber... În piața, unde, cîndva — aproape cu două veacuri în urmă —, cîteva reprezentații timide marcău începuturile teatrului profesionist din Transilvania...

Recitalurile de poezie din Alămor, Tilmaciu, Agnita, Dumbrăveni, Copșa Mică nu sînt cu nimic mai prejos, fiind tot o pîrtică din „Cibinium”.

Iar colocvile și simpozioanele — în care fenomenul cultural și artistic este discutat, sub cele mai variate aspecte, de către specialiști și mulți iubitori de cultură — constituie o fericită completare a manifestărilor. Despre tiparul sibian în trecut și azi, despre teascurile înjghebate în 1528, la care s-a tipărit prima carte românească, despre tot ce a însemnat această tipăritură, factor de cultură, s-a discutat îndelung. O dezbatere binevenită, cu atît mai mult cu cit, anul acesta, tema festivalului a fost „Literatura — arc peste timp”.

Sanda DIACONESCU

O dezbatere pe tema

„De la literatura dramatică la spectacol; limbaj specific, relații”

O dezbatere necesară, imperios necesară, care însă nu avea cum să se apropie de miezul problemei. Cu toate că s-a încercat o sumară „regizare” a deschiderii discuțiilor (V. E. Mașek a citit un binevenit referat de punere în discuție, la care am „răspuns” printr-o suită de întrebări), atît prea puținele ore rezervate, cit și lipsa continuității cu alte dezbateri pe aceeași temă, din alte asemenea întruniri, au dus la perpetuarea vechii situații: întrebările puse au fost lăsate în suspensie, ipotezele lansate au fost calificate drept alte posibile teme de discuție etc.

Caracteristic oricărei dezbateri despre relația text-spectacol este faptul că toată atenția se îndreaptă imediat asupra spectacolului. Pentru cercetarea acestei creații artistice se probează, se propun sau se presupun o mulțime de metode și de instrumente de lucru. Față de textul dramatic, în schimb, se manifestă aceeași opacă indispoziție, aceeași grăbită ocire a problemelor.

Piesa de teatru are aceeași importanță ca și spectacolul pe care îl presupune și îl pretinde; lipsa de atenție a unor critici reduce însă textul la rangul de „ce-nușăreasă”. Deși, în principiu, toată lumea cade de acord asupra faptului că important este să „deslușești de ce și mai ales cum și prin ce se naște, în spectacolul de teatru, o operă independentă artistic, estetic” (vezi, de pildă, în „Suplimentul literar-artistic al Școlii tineretului” din 10.10.1982, articolul Mirunei Ionescu, „De la text la spectacol...”). O operă independentă în raport cu ce anume? În raport cu textul dramatic, desigur. Iată deci textul dramatic aflat în postura de tiran, regizorul, actorul, scenograful zbătîndu-se, de atîta amar de vreme, să scape de sub autoritatea sa estetică inchișitorială. Nimeni nu se întreabă niciodată de ce, cum și mai ales prin ce anume un text dramatic poate — și trebuie — să nască o operă independentă artistic, estetic, adică un spectacol.

Față de dramaturg, de la Eschil pînă la ultimul debutant, se manifestă aceeași înverșunare a tăcerii, din partea regizorului și mai apoi a teatrologului. Autonomia spectacolului merge pînă la alegerea acelor texte amorfe care suportă